

واکاوی گردشگری سلامت

مترجمان:

دکتر اکبر قاسمی یالقوز آغاچ

دکتر میرحجت نجفی نسب

دکتر معصومه توانگر

ویراستار علمی:

رضا رضوانی پرکند

عنوان و نام پدیدآور:	واکاوی گردشگری سلامت/سازمان جهانی جهانگردی، کمیسیون سفر اروپا؛ مترجمان: اکبر قاسمی
مشخصات نشر:	یالقوز آجاج، میرحجت نجفی نسب، معصومه توانگر؛ ویراستار علمی رضا رضوانی پرکند.
مشخصات ظاهری:	مشهد: جهاد دانشگاهی، واحد مشهد، انتشارات، ۱۴۰۱.
فروست:	۱۸۸ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول.
شابک:	انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد؛ ۵۸۹. علوم انسانی؛ ۹۱.
وضعیت فهرست نویسی:	۳-502-324-964-978:۹۵۰۰۰۰ ریال
یادداشت:	فیفا
موضوع:	عنوان اصلی: Exploring health tourism, 2018
	گردشگری پزشکی
	Medical tourism
	تفریحگاه‌های تندرستی
	Health resorts
	مسافرت -- جنبه‌های بهداشتی
	Travel -- Health aspects
شناسه افزوده:	قاسمی یالقوز آجاج، اکبر، ۱۳۵۱-، مترجم
شناسه افزوده:	نجفی نسب، میرحجت، ۱۳۶۴-، مترجم
شناسه افزوده:	توانگر، معصومه، ۱۳۵۸-، مترجم
شناسه افزوده:	رضوانی پرکند، رضا، ویراستار
شناسه افزوده:	سازمان جهانی جهانگردی
شناسه افزوده:	World Tourism Organization
شناسه افزوده:	کمیسیون سفر اروپا
شناسه افزوده:	European Travel Commission
شناسه افزوده:	جهاد دانشگاهی. واحد مشهد. انتشارات
رده‌بندی کنگره:	RAV۹۳/۵
رده‌بندی دیویی:	۳۶۲/۱
شماره کتابشناسی ملی:	۸۹۹۵۱۰۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا	

واکاوی گردشگری سلامت

مترجمان:

دکتر اکبر قاسمی یالقوز آجاج؛ دکتر میرحجت نجفی نسب؛ دکتر معصومه توانگر
ویراستار علمی: رضا رضوانی پرکند

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد

چاپ اول / ۱۴۰۱ / ۵۰ نسخه / شماره نشر ۵۸۹ / چاپ و صحافی: من چاپ

ISBN: 978-964-324-502-3

شابک: ۳-۵۰۲-۳۲۴-۹۶۴-۹۷۸

کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است

قیمت: ۹۵۰.۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۷.....	خلاصه مدیریتی.....
۱۵.....	فصل ۱. مقدمه .....
۱۵.....	۱-۱ هدف مطالعه.....
۱۷.....	۲-۱ رویکرد روش شناختی.....
۱۸.....	۳-۱ بررسی اجمالی مطالعه.....
۲۱.....	فصل ۲. تجزیه و تحلیل عوامل کلان و زیست محیطی .....
۲۲.....	۱-۲ عوامل سیاسی.....
۲۳.....	۱-۱-۲ اوقات فراغت و کار.....
۲۴.....	۲-۱-۲ تعطیلات تشویقی.....
۲۵.....	۳-۱-۲ سیستم های مراقبت بهداشتی.....
۲۶.....	۴-۱-۲ مشوق ها و حمایت های دولتی.....
۲۸.....	۲-۲ عوامل اقتصادی.....
۳۰.....	۳-۲ عوامل اجتماعی - فرهنگی.....
۳۴.....	۴-۲ عوامل تکنولوژیکی.....
۳۹.....	۵-۲ عوامل طبیعی.....
۴۲.....	۶-۲ عوامل قانونی.....
۴۵.....	۷-۲ خلاصه.....
۴۷.....	فصل ۳. توسعه طبقه بندی برای گردشگری سلامت .....
۴۷.....	۱-۳ اظهارات اولیه.....
۴۹.....	۲-۳ بحث در مورد تعریف گردشگری سلامت.....
۵۲.....	۱-۲-۳ گردشگری سلامت.....
۵۴.....	۲-۲-۳ گردشگری تندرستی.....
۶۰.....	۳-۲-۳ گردشگری پزشکی.....
۶۴.....	۳-۳ تعاریف توصیه شده.....
۶۵.....	۴-۳ خلاصه.....

۶۷.....	فصل ۴. بازار گردشگری سلامت
۶۷.....	۱-۴ اظهارات مقدماتی.....
۶۸.....	۲-۴ اندازه بازار گردشگری سلامت: برخی برآوردها.....
۷۱.....	۳-۴ عرضه گردشگری سلامت.....
۷۲.....	۱-۳-۴ بیمارستان‌ها و کلینیک‌ها.....
۷۶.....	۲-۳-۴ هتل‌ها و اقامت‌گاه‌ها.....
۸۰.....	۳-۳-۴ آبگرم.....
۸۴.....	۴-۳-۴ امکانات مبتنی بر منابع طبیعی.....
۹۰.....	۵-۳-۴ استراحتگاه‌ها.....
۹۳.....	۶-۳-۴ نتیجه‌گیری.....
۹۵.....	۴-۴ تقاضا برای گردشگری سلامت.....
۹۶.....	۱-۴-۴ انگیزه‌هایی برای گردشگری سلامت.....
۱۰۳.....	۲-۴-۴ تفاوت‌های فرهنگی، منطقه‌ای و ملی.....
۱۰۶.....	۵-۴ تقاضا برای گردشگری تندرستی.....
۱۰۸.....	۱-۵-۴ انگیزه‌ها، بخش‌ها و نمایه‌ها.....
۱۱۳.....	۲-۵-۴ جریان گردشگری سلامت.....
۱۱۶.....	۶-۴ تقاضا برای گردشگری پزشکی.....
۱۱۸.....	۱-۶-۴ انگیزه‌ها، بخش‌ها و نمایه‌ها.....
۱۲۲.....	۲-۶-۴ جریان‌های گردشگری پزشکی.....
۱۲۵.....	۳-۶-۴ نتیجه‌گیری.....
۱۲۷.....	۷-۴ مدیریت و بازاریابی گردشگری سلامت.....
۱۲۸.....	۱-۷-۴ سیاست‌گذاری و تنظیم مقررات.....
۱۳۶.....	۲-۷-۴ شبکه‌های گردشگری سلامت.....
۱۴۲.....	۳-۷-۴ مناطق و مقاصد گردشگری.....
۱۴۶.....	۴-۷-۴ بازاریابی و تعیین نام تجاری.....
۱۵۳.....	۵-۷-۴ توزیع گردشگری سلامت.....
۱۵۹.....	فصل ۵. نتیجه‌گیری و توصیه‌ها
۱۶۰.....	۱-۵ انتظارات.....
۱۶۰.....	۲-۵ مدیریت و برنامه‌ریزی.....
۱۶۲.....	۳-۵ بازاریابی و پژوهش.....
۱۶۲.....	۴-۵ بخش‌ها و انگیزه‌ها.....

۱۶۵.....	فصل ۶. توسعه گردشگری سلامت
۱۶۵.....	ابزار اجرای استراتژی توسعه گردشگری سلامت.....
۱۶۷.....	تجزیه و تحلیل موجودی.....
۱۶۹.....	الگوبرداری بین‌المللی و تجزیه و تحلیل رقبا.....
۱۷۰.....	بخش‌بندی و داده‌های مصرف‌کننده.....
۱۷۲.....	برنامه‌ریزی، توسعه و پیشرفته‌سازی.....
۱۷۳.....	تعیین جایگاه و برند تجاری.....
۱۷۵.....	اجرا و نظارت.....
۱۷۸.....	پیوست ۱: لیست مصاحبه‌شوندگان.....
۱۸۰.....	پیوست ۲: سناریوهای گردشگری سلامت (واژه ابری) برای طبقه‌بندی.....
۱۸۱.....	پیوست ۳: گروه‌بندی سناریوها از واژه‌های ابری.....
۱۸۵.....	فهرست اختصارات و کلمات اختصاری.....

خلاصه مدیریتی

بخش در حال رشد گردشگری سلامت

گردشگری سلامت، تندرستی و درمانی در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته و در بسیاری از مقاصد تثبیت شده و نوظهور در سراسر جهان به طور فزاینده‌ای اهمیت پیدا کرده است. با این حال، بخش گردشگری سلامت هنوز به جهت تفاوت‌های جغرافیایی و ویژگی‌های زبانی و طیف عریض و طولیل سنت‌های فرهنگی مرتبط، به درستی تعریف نشده است. علاوه بر این، داده‌های مربوطه نیز پراکنده و محدود هستند. گردشگری سلامت به عنوان بخشی نوظهور، در سطح جهانی و همینطور پیچیده و پویا مطرح می‌شود که به منظور استفاده از فرصت‌ها و رسیدگی بهتر به چالش‌ها نیاز به درک بیشتری دارد. اهداف سه گانه این مطالعه که توسط کمیسیون سفر اروپا (ETC) و سازمان جهانی گردشگری انجام شده است به شرح زیر می‌باشند:

- دستیابی به درک بهتر و در سطح جهانی از طریق شناسایی ذینفعان درگیر در ترویج گردشگری سلامت
  - پیشنهاد طبقه‌بندی جامع با اصطلاحات سازگار برای تعریف و توصیف سیستم پیچیده سفر با اهداف سلامت؛ و
  - ارائه یک ابزار عملی برای سازمان‌های ملی گردشگری (NTO) و سازمان‌های مدیریت مقصد (DMO) که می‌خواهند گردشگری سلامت را توسعه دهند.
- تعاریف پیشنهادی این مطالعه نشان‌دهنده یک فرآیند در حال اوج‌گیری است که حاصل یک مقاله، مباحثه و نتیجه‌گیری از میزگردی در مورد گردشگری سلامت برگزار شده توسط ETC و سازمان گردشگری جهانی در بوداپست و با حمایت آژانس گردشگری مجارستان می‌باشد و توسط کمیته رقابت‌پذیری گردشگری سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) مورد تشویق قرار گرفته است.

تعریف گردشگری سلامت: طبقه‌بندی و تعاریف توصیه شده

گردشگری (سفر) فعالیتی است که می‌تواند به ایجاد یا بهبود تندرستی افراد کمک کند. گردشگری سلامت شامل گونه‌هایی از گردشگری است که انگیزه اصلی آن‌ها، کمک به سلامت جسمی، روانی و / یا معنوی از طریق فعالیت‌های پزشکی و سلامتی است که باعث افزایش توانایی در

تأمین نیازهای خود و عملکرد بهتر افراد نسبت به افراد دیگر در محیط و جامعه می‌شود. گردشگری سلامت یک کلمه جامع برای انواع مختلف ذیل آن از جمله گردشگری تندرستی و گردشگری پزشکی می‌باشد. گردشگری تندرستی نوعی فعالیت گردشگری است که هدف آن بهبود و تعادل بخشیدن به تمام حوزه‌های اصلی زندگی انسان از جمله جسمی، روحی، عاطفی، شغلی، فکری و معنوی است. انگیزه اصلی گردشگر تندرستی این است که به فعالیت‌های پیشگیرانه و تقویت‌کننده سبک زندگی مانند تناسب‌اندام، تغذیه سالم، آرامش، مراقبت و درمان بپردازد. گردشگری درمانی نوعی فعالیت گردشگری است که شامل استفاده از منابع و خدمات درمانی پزشکی مبتنی بر شواهد اعم از تهاجمی و غیر تهاجمی است. این نوع فعالیت ممکن است شامل تشخیص، درمان، بهبودی، پیشگیری و توان بخشی باشد.

بیست و دومین نشست مجمع عمومی سازمان گردشگری جهانی که در چنگدو، چین در سپتامبر ۲۰۱۷ برگزار شد، تعاریف زیر را از گردشگری سلامت، گردشگری درمانی و گردشگری تندرستی به عنوان پیشنهاد تصویب کرد.

عوامل شکل دهنده گردشگری سلامت

زمان صرف‌شده برای فعالیت‌های اوقات فراغت (از جمله مراقبت‌های بهداشتی و پیشگیری) با گذشت زمان افزایش یافته است. دسترسی به زمان بیشتر و افزایش درآمدی که قابلیت پس‌انداز شدن و تخصیص یافتن به فعالیت‌های اوقات فراغت همچون مسافرت، سرگرمی، مراقبت‌های بهداشتی، تندرستی شخصی، انگیزه‌های سبک زندگی سالم را حمایت می‌کنند. گردشگری پزشکی به طور خاصی توسط سیستم‌های مراقبت‌های بهداشتی و بیمه سلامت عمومی هدایت و کنترل می‌شود. هزینه‌های مراقبت‌های طولانی‌مدت (LTC) طی چند دهه گذشته در بسیاری از اقتصادهای پیشرفته افزایش یافته است، به طوری که جمعیت سالخورده نیاز به مراقبت‌های بهداشتی و اجتماعی بیشتری دارد.

شهرنشینی یک چالش اساسی برای سلامت عمومی است. طبق اعلام سازمان ملل، بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کنند و انتظار می‌رود در سال ۲۰۵۰ این نسبت به دو سوم افزایش یابد. وضعیت سلامتی و بیماری‌های مزمن مرتبط با زندگی شهری منجر به افزایش نیاز و تقاضای سفرهای سالم‌تر، فعالیت‌های طبیعی و فرار از روزمرگی می‌شود.

برخی دستورالعمل‌های قانونی مانند بخشنامه اتحادیه اروپا در مورد تحرکات فرامرزی، بویژه در گردشگری درمانی تأثیرگذار هستند. دستورالعمل ۲۰۱۱/۲۴ اتحادیه اروپا در مورد حقوق بیماران در مراقبت‌های بهداشتی فرامرزی «تصریح می‌کند که بیماران حق دارند مراقبت‌های بهداشتی در خارج از کشور را که شامل مراقبت‌های برنامه‌ریزی شده هستند، بدون نیاز به مجوز قبلی جستجو کنند».

ماهیت جهانی بازارهای مالی به تحولات سریع بویژه در بازار اقامت و چشمه‌های آبگرم و معدنی دامن

می‌زند.

افزایش سرمایه گذاری ها (غالباً به عنوان سرمایه گذاری مستقیم خارجی) در گردشگری پزشکی نیز صورت می گیرد، و این بیشتر به صورت سرمایه گذاری در فناوری و دانش فنی اتفاق می افتد. با این حال، مفهوم فرار مغزها به خصوص در صنعت گردشگری پزشکی کاملاً رایج است، به عنوان مثال پزشکان و سایر متخصصان مراقبت های بهداشتی ترجیح می دهند بجای معالجه ساکنان محلی در حوزه گردشگری پزشکی کار کنند. اختراعات و تحولات سریع فناوری از جمله فناوری سریعتر و کمتر تهاجمی و یا غیرتهاجمی در معالجات درمانی و زیبایی همچون لاپراسکوپی نیز بر سفر با محوریت سلامت تأثیر می گذارند.

شرکت های فناوری و نوآور با دسترسی جهانی می توانند بر توسعه گردشگری پزشکی در مقیاس محلی موثر باشند. اپلیکیشن های با قابلیت پوشیدن یا شنیدن، این توانایی را دارند که نحوه توجه کاربران به مدیریت بهداشت و سلامت را در سال های آینده تغییر دهند. راه حل های هوشمند سلامت همچون سلامت همراه و سلامت مجازی و اطلاعات بموقع می توانند به ارائه دهندگان خدمات بهداشتی کمک کنند تا برنامه های پزشکی خویش را تعریف کنند.

حفاظت از داده های سلامت شخصی (حریم خصوصی)، قانون گذاری در مورد تشخیص و معالجه اشتباه (تدوین قوانین در ارتباط با خطای پزشکی است) بسیار مهم است.

بازار گردشگری سلامت

همگام با گسترش مداوم گردشگری جهان، تعداد فزاینده ای از مردم برای اهداف سلامت سفر می کنند. جریان این سفرهای مقرون به صرفه از طریق اطلاعات قابل دسترس در اینترنت تسهیل شده است. به علت داده های محدود، پراکنده و غالباً غیرقابل اعتماد و همچنین تعاریف مختلف از گردشگری سلامت و مولفه های آن، تخمین اندازه و رشد گردشگری سلامت به عنوان یک بازار دشوار است. برخی تخمین ها توسط نهادهای صنعت گردشگری به چهل و پنج و نیم تا هفتاد و دو میلیارد دلار اندازه بازار گردشگری پزشکی (بیماران فرامرضی) یا یکصد میلیارد دلار (انجمن گردشگری درمانی) اشاره دارد. بسته به منبع تخمین زده شده، ارزش بازار گردشگری پزشکی بسیار متفاوت است. اکثر کشورهایی که به ارائه خدمات به گردشگران پزشکی می پردازند این کار را برای افزایش سطح درآمد ارزی و بهبود وضعیت تراز پرداختی های خود انجام می دهند.

عرضه در گردشگری سلامت

عرضه در گردشگری سلامت از هتل هایی با امکانات آبگرم، هتل های سلامت محور و حمام های حرارتی گرفته تا بیمارستان ها و کلینیک های تخصصی بسیار گسترده است. انواع مختلفی از امکانات وجود دارند که می توانند در بسیاری از زمینه های گردشگری سلامت خدمات ارائه دهند (به عنوان مثال، سفرهای تفریحی و تندرستی همچنین می توانند خدماتی مانند مراکز آبگرم، کلینیک های IVF، کلینیک های

جراحی پلاستیک یا دندانپزشکی را ارائه دهند). عرضه کنندگان خدمات گردشگری سلامت می‌توانند از شرکت‌های ارائه‌دهنده، کارگزاران یا هتل‌ها گرفته تا شرکت‌های صدور گواهینامه، اعتبارسنجی و بیمه باشند. از آنجا که نوع ارائه‌دهنده خدمات در سطح جهانی در دسترس نیست، اندازه و ظرفیت عرضه واقعی، احتمالاً به استثناء هتل‌ها و بیمارستان‌ها، به آسانی شناسایی نشده‌اند. صنعت گردشگری با تقاضا و علاقه‌مندی روزافزون به سلامتی یا تندرستی مواجه است و تعداد بیشتری از اپراتورها یا خدمات خود را تغییر شکل داده و یا با برندهای جدید متناسب با روند تقاضای جدید، شرکت‌های خود را راه‌اندازی کرده‌اند.

تقاضا در گردشگری سلامت: اگرچه جمعیت در کشورهای غربی و همچنین کشورهای شرق دور با پیری سریع روبرو هستند، اما داده‌های جهانی هنوز نشان می‌دهد که نیمی از جمعیت جهان کمتر از سی سال سن دارند. جوانان تقاضای بالقوه گردشگری مرتبط با سلامتی در آینده نزدیک را نشان می‌دهند. آداب و سنت‌های فرهنگی، دارایی‌ها و میراث طبیعی در تعیین تقاضا و انگیزه‌ها نقش بسزایی دارند. مسافران بین‌المللی در بخش سلامت تمایل دارند که درک شوند و سمت سبک زندگی سالم را به پیش ببرند. آن‌ها به دنبال خدمات سالم هستند و درمان‌های مبتنی بر سبک زندگی را ترجیح می‌دهند. گردشگری سلامت در رسته ملی و محلی در چندین کشور قابل توجه است. این امر به ویژه در کشورهای که دولت هنوز از طریق گردشگری اجتماعی به گردشگری سلامت ملی یا داخلی همچون معالجات حمام درمانی حرارتی یارانه می‌دهند، صادق است. گردشگری درمانی عبارت است از افرادی که آشکارا برای دسترسی به درمان سفر می‌کنند. افراد برای تندرستی خود سفر می‌کنند تا سلامتی یا تندرستی خود را بهبود یا تقویت کنند و خدمات سلامت بر بهبود، آرامش و زیبایی بدنی متمرکز است که ماهیتی پیشگیرانه و یا درمانی دارد. مهمترین عوامل محرک گردشگری درمانی پوشش ناکافی بیمه و خدمات در کشور خود بیمار، هزینه‌های پایین تر، مراقبت با کیفیت بهتر، روش‌های درمانی جایگزین و دوره‌های کوتاه‌تر انتظار در کشورهای مقصد هستند. در طول تاریخ، گردشگری درمانی از کشورهای با درآمد کم به کشورهای با درآمد بالاتر، دارای امکانات پزشکی بهتر و متخصصان آموزش دیده و واجد شرایط بوده است. با این حال، این روند در حال معکوس شدن است و اخیراً مراکز درمانی ایجاد شده است که مردم را به صورت منطقه‌ای جذب می‌کند.

بسیاری از کشورها به عنوان واردکننده، صادرکننده یا هر دو در گردشگری درمانی فعالیت می‌کنند. کشورهای اصلی که گردشگران درمانی از آنجا می‌آیند در آمریکای شمالی و اروپای غربی هستند. کشورهای اصلی که خدمات به گردشگران درمانی ارائه می‌دهند در تمام قاره‌ها از جمله آمریکای لاتین، اروپای شرقی، آفریقا و آسیا واقع شده‌اند. کشورها و یا بیمارستان‌ها تمایل دارند که در روش‌های خاصی تخصص داشته باشند.

مدیریت و بازاریابی

سیاست‌های اجتماعی و ابتکار عمل‌های عمومی و خصوصی نیز با هدف بهبود وضعیت عمومی تندرستی شهروندان از سفر برای اهداف بهداشتی و سلامت حمایت می‌کنند. سیاست‌ها و ابتکار عمل‌های ملی و منطقه‌ای از جمله سرمایه‌گذاری، مشوق‌ها یا مقررات که بویژه توسط سازمان مرتبط با صنعت همچون خوشه صنعتی مشترک یا ارگان دولتی مورد حمایت و تسهیل‌گری واقع می‌شوند، معمولاً راه را برای گردشگری سلامت داخلی و بین‌المللی هموار می‌کنند. توزیع در گردشگری سلامت کاملاً منحصر به فرد است. در گردشگری درمانی، تسهیل‌گران (و نه تورگردانان سنتی) نقش مهمی بازی می‌کنند. در گردشگری سلامت و به ویژه در گردشگری مبتنی بر معنویت، شرکت‌های کوچک برگزارکننده تورهای بسیار تخصصی، خدمات بسته‌بندی شده را ارائه یا بسترهای توزیع را اداره می‌کنند. توزیع آنلاین همانند دفاتر مسافرتی آنلاین هنوز اصطلاحاتی را که بتواند از توزیع در مقیاس بزرگتر پشتیبانی کند، تهیه یا استفاده نکرده‌اند.

نتیجه‌گیری و توصیه‌ها: گردشگری سلامت مطمئناً یکی از گونه‌های سریع‌اً در حال رشد گردشگری در زمان کنونی است. تجزیه و تحلیل عرضه و تقاضا در بازار گردشگری سلامت موضوعات مرتبطی همچون انواع مختلف ارائه‌دهندگان خدمات، فقدان داده‌های قابل اعتماد و قابل مقایسه و اطلاعات مبتنی بر شواهد که نیاز به توجه دارند را در خصوص بررسی عملکرد در کشور، مقصد یا سطح تسهیلات فردی در ذهن به وجود می‌آورد. سازمان‌های ملی گردشگری، سازمان‌های مدیریت مقاصد و صنعت در سطح گسترده از داده‌های بهبود یافته جمع‌آوری شده و تحت یک چارچوب مفهومی هماهنگ با تعاریف مشخص بهره‌مند می‌شوند. این امر قابلیت مقایسه، اندازه‌گیری دقیق‌تر و مدیریت بهتر را تضمین می‌کند. گردشگری سلامت هنوز یک بازار تخصصی خوب است و ضرورتی برای نشان دادن آمار بیش از حد تورم یا دو برابر نیست. مفهوم تعطیلات حمایت شده یا مشترک (یا گردشگری اجتماعی) غالباً مربوط به گردشگری در دسترس است: این یک شکل متفاوت از سفر است که با هدف بهبود سلامت یا رفاه مسافران ذینفع و یا حداقل بخشی از آن‌ها (خانواده‌ها، جوانان یا افراد مسن) انجام می‌شود. این مسافران می‌توانند درآمد اضافی ایجاد کنند، اما آن‌ها همچنین ممکن است از طریق اقدامات پیشگیرانه و کاهش مصرف دارو به کاهش هزینه‌های سلامت کمک کند. پایداری و مسئولیت‌پذیری به معیارهای کلیدی در گردشگری سلامت تبدیل شده‌اند که اغلب متکی به منابع و دارایی‌های طبیعی هستند. هنگام مدیریت گردشگری سلامت، داشتن یک رویکرد پایدار از نظر توسعه، برنامه‌ریزی و مدیریت اثرگذار قطعاً مهم است. همچنین رعایت مقررات و اخلاق بسیار حیاتی است. تلفیق روش‌های پایدار و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها شامل جوامع محلی، اهداف توسعه پایدار به عنوان چارچوب راهنما برای ذینفعان دولتی و خصوصی، از اصول اساسی برای ماندگاری طولانی مدت صنعت مرتبط با گردشگری سلامت و به حداکثر رساندن منافع برای جوامع محلی است.

مقاصد باید تأثیر گردشگری سلامت بر کیفیت زندگی ساکنان را نیز مدنظر قرار دهند. به همان اندازه که بهبود سلامت گردشگران مهم است، نظارت بر اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی و منابع مقاصد نیز نیازمند توجه ویژه است. به عنوان بخشی از استراتژی گردشگری سلامت، مقاصد باید به موضوعات تسهیل‌کننده سفر توجه کنند:

- سیاست‌های ویزایی، تقویت و ارتقاء ارتباطات، ایمنی و امنیت، ساختارهای منعطف برای معلولین؛
- متنوع‌سازی بازارهای اصلی و بخش‌های آن.
- جذب سرمایه‌گذاری
- ایجاد یک چارچوب نظارتی، شامل قوانین، مشوق‌ها و استانداردها؛
- کیفیت خدمات و زیرساخت‌ها؛
- آموزش و توسعه مهارت‌ها؛
- اعتبارسنجی و استانداردسازی امکانات و تسهیلات گردشگری سلامت؛
- توسعه محصول، به عنوان مثال در زمینه برگزاری کنفرانس‌های مرتبط با صنعت گردشگری سلامت یا علم تغذیه

گردشگری سلامت می‌تواند به رفع مشکل فصلی بودن گردشگری کمک کند، زیرا نیازی به پیروی از الگوی فصلی در مقایسه با سایر بخش‌های گردشگری نیست. این نوع گردشگری کمتر وابسته به فصل است و می‌تواند در استراتژی‌های ۳۶۵ روزه مقصد ادغام شود. گردشگری سلامت همچنین می‌تواند به پراکندگی گردشگری کمک کند، چرا که بسیاری از امکانات درمانی و تندرستی می‌توانند در حومه شهر و مناطق روستایی واقع شوند.

مشارکت و همکاری میان ذینفعان مختلف درگیر در زنجیره ارزش گردشگری سلامت شامل؛ مقاصد، مسوولان، جوامع محلی، ارائه‌دهندگان خدمات اقامت و حمل و نقل و تسهیل‌گران صنعت ضروری است. گردشگری سلامت می‌تواند با سیاست‌های کلی گردشگری بهتر و آسانتر هماهنگی و یکپارچگی ایجاد کند. ابتکار عمل‌های موفق خصوصی - دولتی برای ارتقاء گردشگری سلامت که در برخی از مقاصد گردشگری سلامت پیشرو، اجرا شده، می‌تواند به عنوان بهترین روش در نظر گرفته شود، در سایر کشورها نیز تکرار شوند.

همچنین همکاری رقابتی در گردشگری سلامت می‌تواند تأثیر کمی بر نحوه انتقال فناوری و دانش داشته باشد. نهایتاً، همکاری فی‌مابین سازمان‌های بین‌المللی مرتبط نیز ضروری می‌باشد.

صنعت مهمان‌نوازی و مراقبت‌های بهداشتی می‌تواند از طریق تبادل دانش و روش‌ها، از یکدیگر بیاموزند تا ارائه خدمات را بهینه کرده و تجربه کیفیت گردشگری را تضمین کنند. صنعت مهمان‌نوازی

همچنین می‌تواند خدمات مختلف گردشگری و سلامت را در تأمین محل اقامت، غذا و سایر موارد تکمیل کند.

مقاصد باید به ماتریس بخش محصول توجه کنند. مفاهیم جدید محصول در حال ظهور است و هوشمندی بازار ایجاد شده توسط سازمان‌های ملی گردشگری و سازمان مدیریت مقصد و طراحی استراتژی‌های نوآورانه بازاریابی دیجیتال می‌تواند به جذب بخش‌های جدید بازار مانند نسل سالخورده کمک کند. **بخش بندی** و مدل‌سازی انگیزه‌ای باید رویکردهای جدیدی مانند بخش‌بندی مبتنی بر سبک زندگی و بازاریابی قبیله‌ای را ادغام کنند.

پیشرفت‌های فناوری و اپلیکیشن‌های موبایلی مانند نرم‌افزارهای هوشمند سلامت و سلامت همراه (یا هوش مصنوعی و رباتیک در آینده‌ای نزدیک) می‌توانند راه‌حل‌ها و فرصت‌های جدیدی از جمله نظارت بر زمان واقعی علائم حیاتی بیمار، پزشکی از راه دور به کمک تلفن همراه، نحوه برقراری ارتباط ارائه‌دهندگان خدمات گردشگری با مهمانان خود را در جهت مراقبت‌های بهداشتی بهبود بخشد.

ابزارهای توسعه گردشگری سلامت که در این مطالعه به طور کامل گنجانده شده است، باید گام‌به‌گام سازمان‌های ملی گردشگری و سازمان‌های مدیریت مقاصد را در جهت توسعه و مدیریت هر نوع گردشگری سلامت تسهیل، راهنمایی و پشتیبانی کند.